

Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут

Бібліотека

Система НАССР та управління якістю і безпечністю продуктів харчування

Рекомендаційний список літератури

Інформаційно-бібліографічний відділ

Вінниця 2022

НАССР (від англ. Hazard Analysis and Critical Control Points) - це система аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках, яка ідентифікує, оцінює та контролює небезпечні чинники, які є визначальними для безпечності харчових продуктів. Одна з основних цілей упровадження системи НАССР – забезпечення безпеки харчової продукції та кормів на всіх етапах харчового ланцюга «від лану-до столу».

Законом України від 23.12.1997 №771/97 «Про основні принципи та вимоги до безпечності харчових продуктів» встановлено вимоги до впровадження систем управління безпечністю харчової продукції за принципами системи НАССР. Такий обов'язок покладено безпосередньо на операторів ринку (ст. 20, 21 цього Закону).

Наказом Мінагрополітики від 01.10.2012 №590 було затверджено «Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР)».

Впровадження системи НАССР є обов'язковою як для малих потужностей (потужності, які постачають харчові продукти кінцевому споживачу, мають не більше ніж десять осіб робочого персоналу, займають площу не більше ніж 400 м², або потужності, які не постачають харчові продукти кінцевому споживачу та мають не більше ніж п'ять осіб робочого персоналу), в тому числі постачальників та перевізників харчових продуктів, закладів харчування та харчоблоків дошкільних та освітніх закладів, агропродовольчі ринки, фізичні особи, якщо вони займаються виробництвом та обігом харчових продуктів.

В Україні вимоги щодо розробки та впровадження систем управління безпечністю харчової продукції за принципами НАССР задекларовані ДСТУ 4161-2003 «Система управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги» та ДСТУ ISO 22000:2007 «Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги до будь-яких організацій харчового ланцюга».

1. **Андрощук Г.** Використання генетично модифікованих організмів: соціально-економічні й правові аспекти / Г. Андрощук // Інтелектуальна власність. – 2012. – № 3. – С. 28-36.
2. **Анищенко І.** Безпечність харчових продуктів на основі принципів НАССР: проблеми та шляхи їх вирішення / І. Анищенко, Т. Рудик // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – № 1. – С. 35-38.
3. **Антоненко А.** Оцінка безпечності соусної продукції / А. Антоненко, М. Кравченко // Товари і ринки. – 2010. – № 1. – С. 184-188.
4. **Антюшко Д.** Безпечність харчових продуктів: новації стандарту ISO 22000:2018 / Д. Антюшко, Ю. Павлюченко, С. Вежлівцева // Товари і ринки. – 2018. – № 3. – С. 5-14.
5. **Архіпов В. В.** Судово-товарознавча експертиза товарів народного споживання та послуг: теорія та практика : навч.-практ. посіб. / В. В. Архіпов. – 2-ге вид. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 306 с.
6. **Бабич М. М.** Моніторинг та інформаційне забезпечення процесів формування продовольчої безпеки / М. М. Бабич // Економіка & держава. – 2017. – № 2. – С. 32-36.
7. **Багрянцева О. В.** О безопасности использования глутамата натрия в пищевых продуктах / О. В. Багрянцева, Г. Н. Шатров // Пищевые ингредиенты: сырье и добавки. – 2013. – № 2. – С. 47-50.
8. **Барышева О. С.** Технические масла в пищевой промышленности - преступление / О. С. Барышева // Пищевые ингредиенты: сырье и добавки. – 2011. – № 2. – С. 48-50.
9. **Безопасность и качество - идеальная пара в современной масложировой отрасли** / Л. А. Музыка, В. В. Войтенко, П. Г. Загнитко, Л. И. Казмирук // Масложировой комплекс. – 2010. – № 4. – С. 32-35.
10. **Безпека життєдіяльності : опорний конспект лекцій** / авт. О. С. Болілий. – Київ : КНТЕУ, 2010. – 91 с.
11. **Безпека харчування: сучасні проблеми** : посіб.-довід. / уклад. А. В. Бабюк, О. В. Макарова, М. С. Рогозинський, Л. В. Романів, О. Є. Федорова. – Чернівці : Книги-XXI, 2005. – 456 с.
12. **Безродна С. М.** Вплив сучасних систем управління якістю на забезпечення якості та безпеки продукції підприємств ресторанного господарства України / С. М. Безродна // Проблеми науки. – 2013. – № 1. – С. 24-30.
13. **Белінська С.** Концептуальні засади гарантій безпечності харчових продуктів / С. Белінська, Н. Орлова, Ю. Мотузка // Товари і ринки. – 2011. – № 1. – С. 176-182.

14. **Белінська С.** Управління біологічною безпечністю швидкозамороженої плодоовочевої продукції / С. Белінська // Товари і ринки. – 2009. – № 2. – С. 166-172.

15. **Березовая С. С.** Необходимость внедрения в Украине систем управления безопасностью пищевых продуктов на основе принципов НАССР / С. С. Березовая // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2015. – № 2. – С. 43-48.

16. **Бірта Г. О.** Генно-модифіковані організми: за і проти : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю. Г. Бургу. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 128 с.

17. **Бомба М. Я.** Здорове харчування як стратегічний ресурс національної безпеки України / М. Я. Бомба, Л. Я. Івашків // Вісник Національної академії наук України. – 2013. – № 6. – С. 32-41.

18. **Бородій В.** Здорове харчування як фундаментальний фактор підтримки здоров'я людини / В. Бородій // Світоглядні трансформації особистості студента ЗВО: історико-філософські, соціально-правові, мовознавчі та здоров'яформуючі аспекти : збірник тез доповідей VII студентської науково-практичної Інтернет-конференції, 28 лютого 2020 року / гол. ред. Н. Л. Замкова. – Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2020. – С. 152-154.

19. **Бочарова О. В.** НАССР і системи управління безпечністю харчової продукції : підручник / О. В. Бочарова. – Одеса : Атлант, 2019. – 376 с.

20. **Будьонний М.** Актуальні питання визначення ГМО та маркування харчової продукції / М. Будьонний, О. Дуліна, Н. Моріна // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2011. – № 6. – С. 55-60.

21. **Ващенко В. В.** Товарознавство. Харчові продукти. Зерноборошняні товари : опорний конспект лекцій / В. В. Ващенко. – Київ : КНТЕУ, 2017. – 160 с.

22. **Використання поживного середовища самсум для виявлення біологічної безпеки молока** / С. В. Гирич, В. В. Власенко, І. Г. Власенко, Н. І. Архіпова // Сучасний стан і тенденції розвитку економіки регіонів в контексті євроінтеграційних процесів : Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 14-17 вересня 2007 року у м.Ялті. – Вінниця : Центр підготовки навчальних та науково-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2007. – С. 130-133.

23. **Вісіцька Н.** Особливості впровадження систем управління безпечністю харчових продуктів (ХАССП) на основі харчової промисловості / Н. Вісіцька, Г. Михайлова // Вісник студентського наукового товариства "Ватра" Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету : за матеріалами III Всеукраїнської студ. наук.-практ. конференції "Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих", 24 квітня 2014 року. –

Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. 18. – С. 363-366.

24. **Віткін Л.** Визначення ступеня ризику небезпечності продукції на м'ясопереробному підприємстві / Л. Віткін, С. Лапач, О. Ролько // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2014. – № 5. – С. 57-61.

25. **Віткін Л.** Удосконалення державного ринкового нагляду за безпечністю нехарчової продукції відповідно до європейських підходів / Л. Віткін, Д. Луценко // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2012. – № 5. – С. 18-25.

26. **Власенко І.** Використання живильних середовищ в технології визначення біобезпеки продуктів харчування / І. Власенко // Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 вересня, 2021 р. / гол. ред. Н. Л. Замкова. – Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2021. – Ч. 3. – С. 30-37. – Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyky_konferents/2021/14-16.09.21%203.pdf.

27. **Власенко І. В.** Економічний механізм стимулювання екологічно чистого харчування / І. В. Власенко, І. Г. Власенко, Н. І. Архипова // Розвиток України в ХХІ столітті : економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми : збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції 11 березня 2010 року. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2010. – Ч. II. – С. 328-330.

28. **Власенко І. Г.** Сутність системи НАССР у сучасних еколого-економічних умовах виробництва безпечних харчових продуктів / І. Г. Власенко, І. В. Власенко // Реформування економічної системи України в контексті міжнародного співробітництва : збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції 21 квітня 2011 року. – Вінниця : Центр підготовки навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2011. – Ч. 1. – С. 24-30.

29. **Власенко І. Г.** Сучасний стан нормативно-правової бази в Україні та ЄС: якість та безпека молока / І. Г. Власенко // Євроатлантична інтеграція України: можливості та перспективи : збірник статей Міжнародної науково-практичної конференції 4 березня 2008 року. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2008. – С. 12-15.

30. **Власова К. М.** Тенденції, проблеми та напрями їх вирішення у м'ясопереробній галузі України / К. М. Власова // Економіка & держава. – 2015. – № 10. – С. 134-138.

31. **Водянка Л. Д.** Перспективи впровадження системи НАССР у процесі виробництва харчової продукції / Л. Д. Водянка, Н. Я. Кутаренко // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 185-194.

32. **Гирич С. В.** Особливості оцінювання конкурентоспроможності органічних продуктів на вітчизняному ринку / С. В. Гирич, Ю. І. Ванжула //

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : збірник наукових праць II Міжнародної науково-практичної конференції, 19-23 травня 2014 р. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. – Ч. 2. – С. 83-88.

33. **Гирич С. В.** Якість і безпечність м'яса птиці залежно від екологічних умов вирощування / С. В. Гирич, Ю. І. Ванжула // Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : збірник наукових праць III Міжнародної науково-практичної конференції 20-22 травня 2015 року. – Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – Ч. 2. – С. 186-193.

34. **Гігієна та санітарія закладів ресторанного господарства** : навч. посіб. / В. В. Євлаш, М. П. Головка, О. П. Прісс та ін. – Харків : ХДУХТ, Світ Книг, 2019. – 246 с.

35. **Гмиря В. П.** Проблеми функціонування ринку харчових продуктів у контексті забезпечення продовольчої безпеки України / В. П. Гмиря // Економіка харчової промисловості. – 2020. – Т. 12, № 1. – С. 13-19. – Режим доступу: <https://journals.onaft.edu.ua/index.php/fie/article/view/1664/1869>.

36. **Головка М.** Модельні дослідження антиоксидантних властивостей спиртових настоянок / М. Головка, Н. Пенкіна, В. Колесник // Товари і ринки. – 2014. – № 2. – С. 132-140.

37. **Голуб Б.** Концепції управління безпечністю харчових продуктів / Б. Голуб // Товари і ринки. – 2018. – № 2. – С. 5-13.

38. **Голуб Б.** Передумови формування асортименту функціональних молочних продуктів / Б. Голуб // Товари і ринки. – 2014. – № 2. – С. 17-23.

39. **Гребенюк М.** Шляхи вдосконалення вітчизняного законодавства щодо обігу радіоактивно оброблених харчових продуктів в Україні / М. Гребенюк, О. Главацька // Підприємництво, господарство і право. – 2014. – № 11. – С. 30-34.

40. **Гребенюк М.** Шляхи вдосконалення законодавства у сфері виробництва й обігу новітніх харчових продуктів / М. Гребенюк // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 11. – С. 108-111.

41. **Грегірчак Н. М.** Мікробіологія, санітарія і гігієна виробництв з основами НАССР : лабораторний практикум / Н. М. Грегірчак, С. М. Тетеріна, Т. М. Нечипор. – Київ : НУХТ, 2018. – 276 с.

42. **Грищенко Ф.** Європейська система безпечності харчових продуктів. Історія створення / Ф. Грищенко // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2013. – № 1. – С. 40-43.

43. **Грищенко Ф. В.** Якість харчових продуктів. Аналітичний огляд наукових праць / Ф. В. Грищенко, Н. О. Зареченська // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2015. – № 5. – С. 37-41.

44. **Гук П.** "Здорове харчування " набуває все більшої популярності / П. Гук // Хлебный и кондитерский бизнес. – 2019. – № 5. – С. 44-46.
45. **Гуменюк Г.** Регулювання і забезпечення якості й безпечності сільськогосподарської та харчової продукції / Г. Гуменюк // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – № 6. – С. 63-70.
46. **Гуменюк Г.** Реформування системи державного контролю і нагляду за якістю та безпечністю харчової та сільськогосподарської продукції / Г. Гуменюк // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2013. – № 4. – С. 20-26.
47. **Гуменюк Г.** Тлумачення термінів "контроль" і "нагляд" у законодавчих актах стосовно якості та безпеки сільськогосподарської та харчової продукції / Г. Гуменюк, С. Кісель // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – № 3. – С. 20 - 24.
48. **Гуменюк Г. Д.** Контролювання якості та безпечності харчових продуктів у зарубіжних країнах / Г. Д. Гуменюк, В. В. Кійко // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2019. – № 4. – С. 24-30.
49. **Давидова О. Ю.** Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві [Електронний ресурс]: підручник / О. Ю. Давидова. — Електронні дані. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2018. – Систем. вимоги: Acrobat Reader. – Режим доступу: [http://10.0.2.150/docs/Pidruchnyky/2020/Davydova Upravlinnia yakistiu produktsii ta plsluh u hotelnoh-restorannomu hospodarstvi.pdf](http://10.0.2.150/docs/Pidruchnyky/2020/Davydova%20Upravlinnia%20yakistiu%20produktsii%20ta%20plsluh%20u%20hotelnoh-restorannomu%20hospodarstvi.pdf).
50. **Дерев'янюк О. Г.** Капіталізація виробників харчових продуктів в аспекті забезпечення продовольчої безпеки / О. Г. Дерев'янюк // Економіка харчової промисловості. – 2020. – Т.12. – № 1. – С. 20-27. – Режим доступу: <https://journals.onaft.edu.ua/index.php/fie/article/view/1665/1868>.
51. **Дзюба Т.** Програми - передумови як загально визнаний елемент системи управління безпекою харчових продуктів / Т. Дзюба, Г. Мазур // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2012. – № 1. – С. 50-52.
52. **Димань Т. М.** Генетично модифіковані джерела харчових продуктів / Т. М. Димань, І. В. Гончаренко. – С. 14-17. – Прод., поч. в № 9 2007 р.
53. **Дмитренко Л. І.** Біологічна безпека харчових продуктів / Л. І. Дмитренко // Безпека життєдіяльності. – 2016. – № 5. – С. 25-27.
54. **Дубініна А.** Вітамінний і мінеральний склад крупів із гречки / А. Дубініна, Т. Попова, С. Ленерт // Товари і ринки. – 2014. – № 2. – С. 106-115.
55. **Дубініна А.** Дослідження токсичних речовин та локалізація їх у столовому буряку / А. Дубініна, Н. Пенкіна, Л. Беляєва // Товари і ринки. – 2007. – № 1. – С. 146-151.
56. **Дубініна А.** Моделювання складу арахісових паст підвищеної біологічної цінності / А. Дубініна, С. Ленерт, О. Хоменко // Товари і ринки. – 2016. – № 1. – С. 193-207.

57. **Дьякова Ю.** Безпечність баклажанових снеків / Ю. Дьякова, Н. Орлова // Товари і ринки. – 2015. – № 1. – С. 175-182.
58. **Еделев Д. А.** Международный опыт обеспечения безопасности и качества продуктов питания / Д. А. Еделев, В. М. Кантере, В. А. Матисон // Пищевая промышленность. – 2010. – № 12. – С. 70-71.
59. **Єгорова К.** Оптимізація якості кулінарної продукції і раціонів оздоровчого харчування в Україні / К. Єгорова // Вісник студентського наукового товариства "Ватра" Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету: за матеріалами II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції "Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих", 25 квітня 2013 року. – Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2013. – Вип. 15. – С. 273-275.
60. **Жук Ю. Т.** Теоретичні основи товарознавства: навч. посіб. / Ю. Т. Жук, В. А. Жук, Н.К. та ін. Кисляк. – Київ: Укоопосвіта, 2000. – 336 с.
61. **Забарна Ю.** Оптимальні шляхи і способи забезпечення безпечного харчування населення України / Ю. Забарна // Економіст. – 2014. – № 11. – С. 66-69.
62. **Загнітко О.** Позичювання систем управління якістю і безпекою продукції в системі маркетингу підприємства / О. Загнітко // Вісник студентського наукового товариства "Ватра" Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету: за матеріалами III Всеукраїнської студ. наук.-практ. конференції "Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих", 24 квітня 2014 року. – Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. 18. – С. 402-406.
63. **Зальцман Н.** Управління якістю та безпечністю продукції в харчовій промисловості / Н. Зальцман // Вісник студентського наукового товариства "Ватра" Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету: за матеріалами Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції "Стан і перспективи соціально-економічного розвитку суспільства XXI століття очима молоді", 29 квітня 2010 року. – Вінниця: Центр підготовки навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2010. – Вип. 6. – С. 212-214.
64. **Запша Г. М.** Динаміка споживання продуктів харчування в умовах ринкових трансформацій аграрного сектора / Г. М. Запша // Економіка & держава. – 2015. – № 10. – С. 26-28.
65. **Зенкін А. С.** Оцінення якості та безпечності кисломолочної продукції / А. С. Зенкін, А. М. Йосипенко // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2017. – № 4. – С. 93-99.

66. **Іваніщева О.** Аналіз біологічних факторів ризику як напрямок функціонування НАССР / О. Іваніщева // Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 вересня, 2021 р. / гол. ред. Н. Л. Замкова. – Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2021. – Ч. 3. – С. 174-187. – Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyku_konferents/2021/14-16.09.21%203.pdf.

67. **Іванова О. В.** Санітарія та гігієна закладів ресторанного господарства : підручник / О. В. Іванова, Т. В. Капліна. – Суми : Університетська книга, 2010. – 399 с.

68. **Касянчук В.** Проблеми безпечності української молочної продукції / В. Касянчук // Продукты & ингредиенты. – 2008. – № 5. – С. 54-56.

69. **Кісель С.** Порівняння національної законодавчої бази України та Європейського Союзу щодо безпечності харчової продукції / С. Кісель // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2012. – № 4. – С. 57-60.

70. **Кіслова В. М.** Обережно - ГМО! / В. М. Кіслова // Безпека життєдіяльності. – 2019. – № 5. – С. 6-7.

71. **Клочко В. М.** Продовольча та енергетична безпека України в контексті світових тенденцій / В. М. Клочко // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 49-53.

72. **Коваль С. І.** Специфіка системи управління безпекою харчових продуктів на принципах НАССР / С. І. Коваль. – С. 146-151. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/36_2019_ukr/25.pdf.

73. **Колюбакін В.** Не все те мед, що ним зветься / В. Колюбакін // Урядовий кур'єр. – 2020. – 5 лют. – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ne-vse-te-med-sho-nim-zvetsya/>.

74. **Колюбакін В.** Органічні принципи і вимоги скоро запрацюють / В. Колюбакін // Урядовий кур'єр. – 2019. – 26 лип. – С. 4.

75. **Колюбакін В.** Удавані жахи і реальний зиск / В. Колюбакін // Урядовий кур'єр. – 2018. – 13 черв. – С. 1,4.

76. **Коноваленко А. С.** Гейміфікація як модель маркетингового механізму управління безпекою харчування дітей / А. С. Коноваленко // Маркетинг і цифрові технології. – 2020. – Т. 4. - № 1. – С. 29-43. – Режим доступу: <https://www.mdt-opu.com.ua/files/download/2020/mdt4.1.2020-30.03.pdf>.

77. **Коноваленко А. С.** Управління безпекою харчування дітей / А. С. Коноваленко // Економіка харчової промисловості. – 2020. – Т. 12. - № 1. – С. 28-34. – Режим доступу: <https://journals.onaft.edu.ua/index.php/fie/article/view/1666/1867>.

78. **Корзун В.** Біологічне значення морських водоростей у харчуванні людини / В. Корзун // Товари і ринки. – 2006. – № 1. – С. 93-99.

79. **Кохан С.** Засіб боротьби з фальсифікацією - правильне маркування харчових продуктів / С. Кохан // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2014. – № 6. – С. 31-33.
80. **Крисанов Д.** Пищевая продукция качественная, безопасная и инновационная: проблемы стандартизации производства и реализации / Д. Крисанов // Економіст. – 2012. – № 3. – С. 42-49.
81. **Крисанов Д. Ф.** Агропродовольча продукція в координатах якості та безпечності / Д. Ф. Крисанов // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 12-19.
82. **Крисанов Д. Ф.** Якість і безпечність харчової продукції / Д. Ф. Крисанов // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 3. – С. 103-119.
83. **Кузнецов Г.** Карамель в пищевых продуктах / Г. Кузнецов // Продукты & ингредиенты. – 2012. – № 6. – С. 66-67.
84. **Кулешова Г.** НАССР - складова системи управління якістю продукції аграрних підприємств / Г. Кулешова // Економіст. – 2012. – № 2. – С. 56-58.
85. **Купінець Л. Є.** Організаційно-економічні аспекти технічного регулювання в аграрному секторі України / Л. Є. Купінець, С. К. Харічков // Регіональна економіка. – 2007. – № 3. – С. 109-121.
86. **Лапа В.** Що ми їмо: нові правила читання етикетки / В. Лапа // Урядовий кур'єр. – 2019. – 9 серп. – С. 6-7.
87. **Лук'янов В. О.** Організація готельно-ресторанного обслуговування : навч. посіб. / В. О. Лук'янов, Г. Б. Мунін. – 2-ге вид. перероб. і допов. – Київ : Кондор, 2012. – 346 с.
88. **Луцяк В. Г.** Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / В. Г. Луцяк, В. М. Кравченко, С. О. Сіренко. – Київ : КНТЕУ, 2006. – 192 с.
89. **Мазур Г.** Харчові продукти: системи управління безпечністю / Г. Мазур, Т. Дзюба // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – № 1. – С. 58-60.
90. **Малюк Л.** Теоретичні основи забезпечення безпеки в сфері послуг / Л. Малюк, Л. Варипаєва // Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації. – 2019. – Т. 2. – № 1. – С. 134-143. – Режим доступу: <http://restaurant-hotel.knukim.edu.ua/article/view/170431/171375>.
91. **Матисон В. А.** FSSC 22000 - схема сертификации систем безопасности пищевых продуктов / В. А. Матисон, С. А. Тихомиров // Пищевая промышленность. – 2013. – № 6. – С. 26-28.
92. **Мельник Е.** Системы управления пищевых предприятий. Международные стандарты и схемы сертификации: сравнительный анализ / Е. Мельник // Мир продуктов. – 2014. – № 5. – С. 6-9.
93. **Миколенко О. О.** Аналіз вимог FSSC22000:2017 версії 4.1 до схеми сертифікації системи управління безпечністю харчових продуктів / О. О. Миколенко, Ю. В. Слива // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2017. – № 3. – С. 33-38.

94. **Миронова А.** Олія буває різною / А. Миронова // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2014. – № 6. – С. 52-54.
95. **Миронова А. В.** Не плутаймо фальсифікат із дієтичними продуктами / А. В. Миронова // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2015. – № 5. – С. 52-54.
96. **Мікробіологія молока та молочних продуктів** : підручник / В. Г. Скибіцький, В. В. Власенко, І. Г. Власенко та ін.; за ред.: В. Г. Скибіцького, В. В. Власенка. – Вінниця : Едельвейс і К, 2008. – 412 с.
97. **Мокій А. І.** Теоретико-методологічні засади безпеки споживання в контексті інклюзивної моделі регіонального розвитку / А. І. Мокій, К. І. Антонюк, Д. А. Антонюк // Економіка України. – 2020. – № 7. – С. 74-87.
98. **Назаренко Л. О.** Експертиза товарів (експертиза продовольчих товарів) : навч. посіб. / Л. О. Назаренко. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 312 с. + Електронна копія.
99. **Назаренко Л. О.** Експертиза товарів (експертиза продовольчих товарів) [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. О. Назаренко. — Електронні дані. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – Систем. вимоги: Acrobat Reader. – Режим доступу: [http://10.0.2.150/docs/CUL/2018/Ekspertyza_tovariv_\(eksp._prod._tov.\).pdf](http://10.0.2.150/docs/CUL/2018/Ekspertyza_tovariv_(eksp._prod._tov.).pdf).
100. **Назаренко Л. О.** Експертиза товарів (експертиза продовольчих товарів) : навч. посіб. / Л. О. Назаренко. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 312 с.
101. **Наукові принципи створення харчових продуктів із заданими характеристиками якості та безпечності** / Л. Ю. Філіпова, Н. А. Ракуленко, Л. І. Зубарева, А. А. Крохальова // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2020. – № 6. – С. 39-44.
102. **Никитенок Е.** Безопасность продуктов детского питания / Е. Никитенок // Молочное дело. – 2012. – № 3-4. – С. 8-9.
103. **Ніколенко Г.** Застосування принципів НАССР у магазинах роздрібною торгівлі продуктами харчування / Г. Ніколенко // Харчовик. Пекарня та кондитерська. – 2020. – № 3. – С. 34-35.
104. **Новіков В.** Сертифікація системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР) в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / В. Новіков, І. Романенко // Економіст. – 2014. – № 5. – С. 8-11.
105. **Обращение с потенциально опасной продукцией в системе менеджмента безопасности** / Д. А. Еделев, В. М. Кантере, В. А. Матисон, В. В. Волохин // Пищевая промышленность. – 2012. – № 1. – С. 38-41.
106. **Олексієнко Н.** Мікробіологічні і не мікробіологічні фактори ризику для безпеки кондитерських виробів / Н. Олексієнко, Г. Волошук, В. Оболкіна // Хлібопекарська і кондитерська промисловість України. – 2013. – № 3. – С. 3-5.

107. **Орлова Н.** Безпечність заморожених напівфабрикатів із томатних овочів / Н. Орлова, Н. Каменєва // Товари і ринки. – 2009. – № 2. – С. 173-177.
108. **Орлова Н. Я.** Біохімія та фізіологія харчування : підручник / Н. Я. Орлова. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : КНТЕУ, 2010. – 281 с.
109. **Основи екології і безпеки товарів народного споживання (ТНС) :** опорний конспект лекцій / уклад. В. Ф. Шкарупа – Київ : КНТЕУ, 2003. – 139 с.
110. **Петров П.** Ідентифікація географічного походження харчових продуктів за ізотопним складом / П. Петров, Ю. Деміхов, Я. Жукова // Товари і ринки. – 2014. – № 2. – С. 24-35.
111. **Петровська І. О.** Впровадження системи НАССР у закладах швидкого харчування / І. О. Петровська, О. Г. Мітал, С. А. Мітал // Держава та регіони. – 2020. – № 1. – С. 119-124. – Режим доступу: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/1_2020/22.pdf.
112. **Пищевые красители в современной индустрии пищи: безопасность и контроль** / В. В. Бессонов, О. И. Передеряев, М. Н. Богачук, А. Д. Малинкин // Пищевая промышленность. – 2012. – № 12. – С. 20-23.
113. **Погребняк В. Г.** Оценка безопасности яблочного сока, обработанного активированными флокулянтами по микробиологическим показателям / В. Г. Погребняк, И. В. Перкун // Продукты & ингредиенты. – 2012. – № 7. – С. 64-65.
114. **Пономарьов П. Х.** Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини : навч. посіб. / П. Х. Пономарьов, І. В. Сирохман. – Київ : Лібра, 1999. – 272 с.
115. **Притульська Н.** Захист прав споживачів харчових продуктів для спеціальних медичних цілей / Н. Притульська, Ю. Мотузка // Товари і ринки. – 2016. – № 1. – С. 59-70.
116. **Притульська Н.** Сучасні проблеми продовольчої безпеки України в умовах глобалізації / Н. Притульська // Товари і ринки. – 2006. – № 1. – С. 119-127.
117. **Проданчук М. Г.** Виклики та перспективи для виробників харчових продуктів / М. Г. Проданчук, С. Д. Колесник // Мир продуктов. – 2012. – № 6. – С. 6-9.
118. **Прядко А.** Генезис становлення системи безпеки харчових продуктів у Європейському Союзі / А. Прядко // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 5. – С. 112-118.
119. **Рудавська Г.** Окиснювально-відновний потенціал як показник бактеріальної безпечності молочних продуктів / Г. Рудавська, В. Ромоданова // Товари і ринки. – 2014. – № 2. – С. 173-180.
120. **Рудавська Г. Б.** Санітарно-гігієнічна експертиза товарів : підручник / Г. Б. Рудавська, Л. І. Демкевич. – Київ : КНТЕУ, 2003. – 409 с.

121. **Рудишин С. Д.** Генетично модифіковані рослини: проблеми і перспективи використання / С. Д. Рудишин // Наука та інновації. – 2011. – № 6. – С. 5-13.

122. **Рудометова Н. В.** Безопасность пищевых продуктов: контроль применения синтетических красителей / Н. В. Рудометова // Пищевая промышленность. – 2010. – № 12. – С. 64-65.

123. **Савицька Н.** Проблеми безпечності харчових продуктів та формування національних стандартів food-маркетингу / Н. Савицька, В. Евлаш // Маркетинг в Україні. – 2019. – № 4. – С. 4-20.

124. **Семак Б.** Екологічні аспекти виробництва та застосування синтетичних і рослинних барвників / Б. Семак // Товари і ринки. – 2006. – № 1. – С. 128-131.

125. **Семко Т.** Контрольно-критична точка НАССР при біобезпеці м'яса / Т. Семко // Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. IX Міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 вересня, 2021 р. / гол. ред. Н. Л. Замкова. – Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2021. – Ч. 3. – С. 253-260. – Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyky_konferents/2021/14-16.09.21%203.pdf.

126. **Сертифікація та конкурентоспроможність товарів** : опорний конспект лекцій / авт.: Н. В. Мережко, В. В. Ващенко, О. І. Сім'ячко. – Київ : КНТЕУ, 2010. – 165 с.

127. **Сидоренко О.** Наукове обґрунтування режиму стерилізації риборослинних консервів / О. Сидоренко // Товари і ринки. – 2008. – № 2. – С. 147-154.

128. **Сирохман І. В.** Товарознавство харчових продуктів функціонального призначення : навч. посіб. / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 544 с.

129. **Сичевський М. П.** Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні / М. П. Сичевський // Економіка АПК. – 2019. – № 1. – С. 6-17.

130. **Сімахіна Г.** Інновації у харчових технологіях / Г. Сімахіна, Н. Науменко // Товари і ринки. – 2015. – № 1. – С. 189-201.

131. **Сіренко Н. М.** Органічні продукти харчування у забезпеченні продовольчої безпеки України / Н. М. Сіренко, Т. О. Чайка // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 43-49.

132. **Скуфінський О.** Годі труїтися! / О. Скуфінський // Вінницька газета. – 2019. – 25 жовт. – С. 3.

133. **Следзь Н.** Звідки натурпродукт? / Н. Следзь // Дзеркало тижня. – 2019. – 20 лип. – С. 9.

134. **Слива Ю. В.** Особливості застосування принципів НАССР в умовах виробництва м'ясних маринованих напівфабрикатів / Ю. В. Слива,

О. А. Штонда, К. М. Семенюк // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2018. – № 4. – С. 87-95.

135. **Слободянюк І.** Оцінювання відповідності продукції в Україні / І. Слободянюк, О. Штурба // Вісник студентського наукового товариства "Ватра" Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету: за матеріалами III Всеукраїнської студ. наук.-практ. конференції "Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих", 24 квітня 2014 року. – Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. – Вип. 18. – С. 502-504.

136. **Стефаненко С. П.** Товарознавство харчових продуктів: навч. посіб. / С. П. Стефаненко, С. С. Бевза. – Вінниця: ДКФ, 2004. – 479 с.: іл.

137. **Сусол Н. Я.** Якість і безпека продукції в умовах євроінтеграції / Н. Я. Сусол // Новітні тенденції у харчових технологіях та якість і безпека продуктів: матеріали I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 23-24 квітня 2009 р. – Львів: Львівський інститут економіки і туризму, 2009. – С. 8-11.

138. **Тарасова Е. Ю.** Управление качеством ферментированого молочного продукта / Е. Ю. Тарасова, О. В. Пасько // Пищевая промышленность. – 2012. – № 4. – С. 46-47.

139. **Теоретичні основи товарознавства:** опорний конспект лекцій / Н. В. Мережко, С. О. Белінська, Г. М. Михайлова, К. В. Мостика. – Київ: КНТЕУ, 2018. – 188 с.

140. **Технологія виробництва ресторанної продукції:** опорний конспект лекцій. Ч. 1 / М. І. Пересічний, С. М. Пересічна, І. Ю. Антонюк, М. Ф. Кравченко. – Київ: КНТЕУ, 2017. – 371 с.

141. **Тихомиров С. А.** Совершенствование систем обеспечения безопасности продуктов питания / С. А. Тихомиров, В. А. Матисон // Пищевая промышленность. – 2012. – № 9. – С. 54-56.

142. **Товарознавчі аспекти підвищення безпеки харчових продуктів:** монографія / А. А. Дубініна, Л. П. Малюк, Г. А. Селютіна та ін. – Київ: Професіонал, 2005. – 176 с.

143. **Токсичні речовини у харчових продуктах та методи їх визначення:** підручник / А. А. Дубініна, Л. П. Малюк, Г. А. Селютіна та ін. – Київ: Професіонал, 2007. – 384 с.

144. **Управління якістю:** навч. посіб. / Д. П. Лойко, О. В. Вотченікова, О. П. Удовіченко, М. А. Котляр. – Львів: Магнолія 2006, 2019. – 336 с.

145. **Усик С.** Харчові добавки в продуктах, або смертельна їжа / С. Усик, Л. Богданович // Безпека життєдіяльності. – 2018. – № 10. – С. 30-31.

146. **Фізіолого-гігієнічні аспекти оцінки якості продуктів** : підручник / Л. Ф. Павлоцька, Н. В. Дуденко, В. В. Євлаш та ін. – Харків : Світ Книг, 2019. – 532 с.
147. **Харчування людини і сучасне довкілля: теорія і практика** : Монографія / М. І. Пересічний, В. Н. Корзун, М. Ф. Кравченко, О. М. Григоренко. – Київ : КНТЕУ, 2003. – 526 с.
148. **Хип Р.** Охлаждение и безопасность продовольствия / Р. Хип // Холодильная техника. – 2007. – № 12. – С. 4-6.
149. **Чекман І. С.** "Зелені" нанотехнології й нанопродукти: досягнення та перспективи досліджень / І. С. Чекман // Наука та інновації. – 2011. – № 1. – С. 26-32.
150. **Черних С. А.** Забруднення продуктів харчування і продовольчої сировини пестицидами / С. А. Черних, С. В. Ткаченко // Хранение и переработка зерна. – 2008. – № 4. – С. 31-35.
151. **Черпалова Т. М.** Унифицированные требования к показателям качества и безопасности пищевых пропионатсодержащих добавок / Т. М. Черпалова, Л. Н. Ковалева, В. В. Евелева // Пищевые ингредиенты: сырье и добавки. – 2013. – № 2. – С. 53-54.
152. **Чорна Н. П.** Якість продуктів харчування - запорука здоров'я нації / Н. П. Чорна // Економіка & держава. – 2016. – № 2. – С. 23-28.
153. **Чорна Т. М.** Маркетингові дослідження попиту молока питного та його якості / Т. М. Чорна, А. І. Чорна // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2019. – № 3. – С. 223-233.
154. **Чуйко М. М.** Якість вітчизняних функційних харчових продуктів та європейські вимоги до продукції оздоровчої спрямованості / М. М. Чуйко, А. М. Чуйко // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2019. – № 5. – С. 33-42.
155. **Шаповалова І. Е.** Прослеживаемость - необходимый фактор обеспечения безопасности продуктов питания / И. Е. Шаповалова // Масложировой комплекс. – 2011. – № 1. – С. 56-59.
156. **Шемигон Е.** Обзор актуальных стандартов в области безопасности пищевой продукции / Е. Шемигон // Продукты & ингредиенты. – 2015. – № 5. – С. 5-6.
157. **Широбокова А.** Управління безпечністю харчових продуктів: системний підхід / А. Широбокова // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2010. – № 2. – С. 68-70.
158. **Шкарупа В. Ф.** Основи екології та безпеки товарів народного споживання : підручник / В. Ф. Шкарупа. – Київ : КНТЕУ, 2002. – 315 с.
159. **Щербенко Р.** В якому стані продовольча безпека України? / Р. Щербенко, К. Тулупова // Фінансовий контроль. – 2019. – № 6. – С. 14-19.

160. **Юзевич В.** Оцінювання ризику споживача при купівлі харчових продуктів / В. Юзевич, Р. Байцар, Ю. Плахтій // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2014. – № 5. – С. 62-65.

161. **Юхименко П. І.** Безпечність і якість продуктів харчування та продовольчої сировини на підприємстві / П. І. Юхименко, В. В. Бількевич, Ю. О. Машкін // Держава та регіони. – 2021. – № 4. – С. 82-89. – Режим доступу: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2021/4_2021/15.pdf.

Підготувала провідний бібліограф Т. Чорна